

IZLOŽBA »Nakon pada - suvremena umjetnost u nastajanju srednje i istočne Europe« u SAD-u

Umjetnost nakon pada komunizma

Izložba koja se otvara 18. rujna u muzeju Hudson Valley pokraj New Yorka propituje zašto umjetnici iz ovoga područja upravo sada stvaraju snažna i značajna djela

Martina KALLE

martina.kalle@vjesnik.hr

Pod čemu se umjetnost mladoga naraštaja umjetnika srednje i istočne Europe koji stvara u vremenu tranzicije, s jakim nasljedstvom umjetnosti nastale prije pada komunizma, s jedne, te otvorena utjecajima sa zapada, s druge strane, razlikuje od umjetnosti na Zapadu i, još važnije, zašto umjetnici iz ovog područja upravo u ovome trenutku stvaraju tako snažna i značajna djela?

Izložba pod nazivom »After the fall (Nakon pada) - suvremena umjetnost u nastajanju u srednjoj i istočnoj Europi« u muzeju suvremene umjetnosti Hudson Valley u Peekskillu, gradu 80 kilometara udaljenom od New Yorka, koja se otvara u nedjelju 18. rujna - pokušat će odgovoriti na ta pitanja američkoj publici.

Tragajući za odgovorom, kustoski par Marc i Livia Straus izabrali su osam-

Osebjuna i jaka umjetnost: Radovi Elvisa Krstulovića, Marina Majića, Gorana Škofića, Josipa Tirića i Zlatana Vehabovića

Suvremenu hrvatsku scenu predstavljaju radovi Elvisa Krstulovića, Marina Majića, Gorana Škofića, Josipa Tirića i Zlatana Vehabovića

naest umjetnika mladoga naraštaja (redom rođenih na razmeđu sedamdesetih i osamdesetih) s politički i socijalno, kulturno i vjerski heterogenog područja u kojem se svaka od zastupljenih zemalja različito razvijala nakon pada represivnog komunističkog sustava.

Suvremenu hrvatsku scenu, koju su kustosi imali priliku upoznati žirirajući nedavno održan Salon mladih, predstavljaju radovi petorice umjetnika - Elvisa Krstulovića, Marina Majića, Gorana Škofića, Josipa Tirića i Zlatana Vehabovića.

Vjerni klasičnom slikarstvu

Naraštaj u dolasku uglavnom je vjeran klasičnom mediju slikarstva. Krstulović, Majić, Tirić i Vehabović u New Yorku izlažu slikarske cikluse, dok se Škofić predstavlja već poznatim videom »Corpus«, što ga ovih dana izlaže na festivalu filma i medijske umjetnosti u gradu Berwick-upon Tweed u Engleskoj.

»Zamućene naracije« Elvisa Krstulovića je poliptih na križanju novih medija i

Iz novoga ciklusa: »Parada« Marina Majića

slikarstva. Krstulovića zanima odnos klasičnoga medija koji se veže uz povijest umjetnosti prema novim medijima, u skladu sa svojom prijašnjom praksom u drugim medijima.

Motivi slika su dokumentacija performansa koji je prethodno radio s Ivom Kovač, gdje su ispitivali vlastite identitete uz filmske reference koje su

CENTAR U PEEKSKILLU Otvoren mladim umjetnicima

Marc i Livia Straus osnivači su i voditelji muzeja i centra za suvremenu umjetnost HVCCA (The Hudson Valley Center for Contemporary Art), smještenom u Peekskillu, gradu u američkoj saveznoj državi New York. HVCCA je poznat po dinamičnom izlagačkom programu i otvorenosti mladim umjetnicima.

Uz umjetnike iz Hrvatske izlažu i mladi umjetnici iz Češke - Josef Bolf i Daniel Pitin, iz Mađarske - Zsolt Bodoni, Alexander Tinei i Attila Szucs, iz Latvije - Janis Avotins, iz Rumunjske - Leonardo Silaghi, Marius Bercea, Adrian Ghenie, Ion Grigorescu, Serban Savu i Ciprian Muresan te iz Slovenije - Matija Brumen.

utjecale na performans. U filmskim referencama Krstulović upotrebljava ulomke iz »Stalkera« Andreja Tarkovskog i Bergmanova »Sedmog pečata« te dokumentaciju Wellsove izvedbe radio drame »Rat svjetova«. To su međusobno narativno povezane slike, bez mogućnosti pojedinačnog funkcioniranja, što odskače od uobi-

čajenog shvaćanja poliptiha.

Najnoviji ciklus »Zauvijek ću te pamtili« Zlatana Vehabovića publika je mogla vidjeti u pulskom MMC Luka. Vehabović se bavi istraživanjima narativnosti u mediju slikarstva, mogućnostima naracije u mediju zatvorenom za takav pristup. Lažno istraživanje triju poglavlja jedne engleske ekspedicije na Antarktiku polazište je s kojeg Vehabović provjerava mogućnosti prenošenja priče u slici.

Već je poznato da polazište za svoja kreativna istraživanja Marina Majić nalazi u suvremenom digitalnom svijetu, a njemu ostaje vjeran i u dva najnovija rada koja izlaže u New Yorku - »Fojaje« i »Parada«. U novim radovima Majić dalje razlaže temeljne postavke kojima se bavio u ranijim djelima - u kristaliničnim krajolicima utopljen osamljeni čovječji lik, iako sitan, sam i nemoćan, glavni je akcent slike na koji je usmjerena sva pažnja. Njegova prisutnost ipak nadvladava svijet masovne tehnologije. Stoga su Majićeva djela u biti duboko humanizirana unatoč nehumanoj slici svijeta koju autor podastire.

Postmodernistička manira

Egzistencijalistička potka i velike dimenzije platana povezuju Marina Majića i Josipa Tirića, ali slikarski rječnik sasvim im je drugačiji. Tirićeva četiri rada bez naziva domaća je publika već imala prilike upoznati.

U najboljoj postmodernističkoj maniri postmoderne umjetnosti gradi se sam prizor - upotrebom elementa iz tradicije povijesti umjetnosti, stiliziranim likovnim izrazom kojim se likovi stapaju i isprepliću s pozadinom, situacijama postavljenima gotovo na rub realnoga i nadrealnoga, spajanjem na prvi pogled nespojivih motiva i ambijenata kojima se često izaziva efekt oduđenja te fragmentarnim prikazima.

Najpoznatiji među radovima već je višestruko izlagana video instalacija »Corpus« Gorana Škofića. U desetokanalnom videu Škofić tretira vlastito tijelo, multiplicirajući ga dok u ponavljajućem ritmu izvodi jednu jedinu radnju (vježbanja u teretani, trčanja, aplaudiranja u koncertnoj dvorani...), ponavljajući ju u nedogled.

Nakon New Yorka, gdje će biti otvorena do lipnja sljedeće godine, izložba i dalje ostaje na američkom tlu i gostuje u Knoxvilleu u Tennesseeju.